

EDVIN NUGIS – 80

Edvin Nugis sündis 20. aprillil 1938. aastal Sulevi külas Gagra rajoonis, Abhaasias (mis kuulus Gruusia koosseisu) väljäänud eestlaste perekonnas. 1946. aastal alustas ta kooliteed Sulevi 4-klassilises algkoolis. 1948. aastal saabus ta koos emaga Eestisse Tallinna, kus jätkas õpinguid

Tallinna 21. keskkooli kolmandas klassis. Sealjuures tuli venekeelsest õppekeskkonnast eestikeelsesse ümber kohanduda. Seejärel tuli vanemate tahtel rännata uuesti tagasi Abhaasiasse, Sulevi küla naabruses asuvasse samuti väljäänud eestlaste Salme külla, kus tuli jätkata õpinguid 8-klassilise kooli viiendas klassis, kus õppekeeleks oli jällegi vene keel ning tuli õppida ka gruusia keelt. Seejärel asus E. Nugis edasi õppima Vene Föderatsiooni poolel asuvasse Adleri 38 keskkooli. Selle kooli lõpetamise järel 1957. aastal võeti E. Nugis armeeteenistusse. 1960. a juulikuus pärast ennetähtaegset demobiliseerimist sooritas ta edukalt sisseastumiseksamid põllumajanduse mehhaniseerimise erialale Eesti Põllumajanduse Akadeemiasse vene õppekeelega osakonda. Ühine kunstihuvi viis Edvin Nugise kokku tuntud Eesti mullateadlase Alfred Lillema tütre Maiega, kes samal ajal õppis TRÜ-s. Järgnes nende abiellumine.

Pärast EPA lõpetamist 1965. aastal suunati E. Nugis tööle Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi (EMMTUI) mehhaniseerimise osakonda algul insener-konstruktori, hiljem insenerkatsetaja ametikohale. Töö oli vastutusrikas ja samas tulevikusuundade suhtes huvitav. Nii tekkis tal huvi teaduse ja kraadiõppe järele ning juba 1987. aasta sügiseks oli tal tehnikaalase teadustöö kõrvalt sooritatud kaks kandidaadi miinimumi eksamit (filosoofia ja inglise keel). Pärast sisseastumise erialaeksami (põllutöömashinade teooria) edukat sooritamist võeti 1968. aastal E. Nugis vastu aspirantuuri kaugõppe osakonda Leningradi lähedal Puškinis asuvasse Loode Põllumajanduse Mehhaniseerimise ja Elektrifitseerimise TU Instituuti. Nelja aasta möödudes valmis prof M.G. Doganovski juhendamisel kandidaaditöö teemal "Uudismaa võsaadra ribihõlma töö uurimine". Töö kaitsmine toimus 1972. a Leedu Põllumajanduse Akadeemias Kaunases. 1973. aastast on E. Nugis tehnika-kandidaat (PhD Eng). Seejärel hakkas Edvin Nugis koos mõttekaaslaste grupiga EMMTUIs komplekselt uurima põllul töötavate raskete masinate tõttu muldade liigtihenemise põhjusi ja selle negatiivsete tagajärgede vältimise võimalusi. Katsete tulemustest koorus välja edaspidine uurimissuund, millega seoses tuli ka Riiklikult Teaduse ja Tehnika Komiteelt Eestile vajalik finantseering. E. Nugis valiti selle koordineerimiskomitee liikmeks. Komitee hakkas koordineerima

mulla tallamisega seotud uuringuid kogu N. Liidu ulatuses. Mulla masindegradatsiooni mõju selgitamiseks leiti ka mulla tallamisele kõige tundlikum taim, milleks sai kartul. Probleem hakkas haakuma kartuli reavahelaiusega, kartulipesade kasvukeskkonna optimeerimisega, vaopõhjade kobestamisega, muude kultuuride viljelemisega kuni tehnoradade kasutamiseni välja. Saabus aeg mõelda doktorikraadi peale ja EMMTUI Teadusnõukogu otsustas suunata E. Nugise doktorantuuri. Tänu paljude kolleegide kaasabile valmis tal 1987. a doktoritöö teemal: "Mulla optimaalse füüsikalise seisundi tagamine erisügavuslikuks mullaharimiseks ette nähtud tehniliste vahendite ratsionaalse kasutamise kaudu (Eesti NSV näitel)". Töö kaitses ta 1988. a lõpus Minskis, Mittermustmulla Mehhaniseerimise ja Elektrifitseerimise TU Keskinstituudis. Üleliidulise Kõrgema Atesteerimise Komisjoni poolt omistati E. Nugisele 1989. a tehnikateaduste doktori kraad.

Doktorantuuris oleku ajal sai alguse ka tema leiutus-tegevus, mille vältel omistati E. Nugisele viis autoritunnustust. Aktiivne leiundustegevus leidis tunnustust tolle aja valitsuse poolt ja aastal 1986. a omistati talle teenelise leiutaja aunimetus. 1996–2007 aastatel oli ta Eesti Leiutajate Liidu esotsas ja aastatel 2003–2008 oli ta ka IFIA (International Federation of Inventors' Associations) täitevkomitee liige. Seisuga 1. jaanuar. 2018 on Edvin Nugise poolt koos kaasautoritega kaitstud 20 patenti ja 3 kasulikku mudelit. Sealjuures on ta ka ise õpetanud mitme kõrgkooli tudengitele patendindust ja sellega seotud asjaajamisi leiutiste taotluste Patendiametile esitamiseks. Ajavahemikul 1996–2007 oli ta ka Eesti Leiutajate Liidu president.

Kaukaaslase temperamendile omase tarmukusega asus ta mitmesuguste muude tegevuste kallale. Edvin Nugise huvid ring on üsna lai. Peale kunstiharrastuse oli ta Eesti Kinoliidu aktiivi liige. Ta on kahe filmi ("Ärge tapke vihmaussi"; "Narri põldu ...") stsenaariumi kaasautor ja oli põllumajandustehnikaga seotud J. Müüri ja E. Säde tuntud dokfilmide konsultant. E. Nugis on palju energiat ja jõudu kulutanud Eesti kündjate tulemuslikuks esinemiseks künnivõistlustel. Juhendas võistlejaid, oli Kehtnas vabariiklike künnivõistluste peakohtunik ja rahvusvaheliselt VMN-i liikmesriikide künnivõistluste kohtunik. Eesti künnivõistkond oli kolmel korral (1977., 1986. ja 1988. a) kroonitud N. Liidu meistriks.

Ühiskondlik-poliitilises elus oli E. Nugis samuti aktiivne. Ta oli Liidueestlaste (nüüdse Idaeestlaste) kultuuriseltsi esimees (1988–1990), Eesti Kongressi liige ja selle Majanduskogu esimees, Keila valla abivallavanem (1964–1965) ning oli eelmise koosseisu Põhja-Tallinna halduskogu liige.

Tema tegude sfääri mahub ka rahvusvaheline tegevus. Edvin Nugis on viiel korral korraldanud rahvusvahelisi konverentse ja sümposiume koos nende materjalide publikatsioonide toimetamisega (Rahvusvaheline konverents "Soil Compaction and Soil Management" (1992); rahvusvaheline sümposioon

"Land and Soil Protection: Ecological and Economic Consequences" (1994); rahvusvaheline sümposium "Sustainable Agricultural Development and Rehabilitation" (1996); rahvusvaheline konverents "Modern Ways of Soil Tillage and Assessment of Soil Compaction and Seedbed Quality Preparation" (2001); rahvusvaheline konverents "Risks in Agriculture: Environmental and Economic Consequences" (2010). Aastatel 1999–2001 oli ta Euroopa Liidu projekti "Mulla aluskihi tihenemine" INCO-COPERNICUS Concerted Action töögrupi WG3 juht.

E. Nugis on rahvusvahelise mullaharimise organisatsiooni ISTRO (Soil Tillage Research Organisation) liige ja selle Eesti tütarorganisatsiooni (ISTRO-EHO) asutajaliige ja president (1996–2015) ning aastatel 2000–2003 ISTRO Balti riikide osakonna president. Ta

on samuti ka NJF (Nordic Association of Agricultural Scientists) ja Eesti Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liige. Alates 1982. aastast on ka rahvusvahelise mulla-uurijate seltsi (IUSS) liige ja osales ka selle organisatsiooni New-Delhi ja Kyoto kongressidel. E. Nugis on esinenud suuliste ettekannetega arvukatel erialastel teaduskonverentsidel välismaal, sh USAs, Austraalias, Venemaal, Poolas jm.

Edvin Nugise intensiivse teadustöö tulemusena on koos kolleegidega avaldatud 225 teaduslikku artiklit eesti, vene, inglise, saksa ja poola keeles ning üks raamat eesti keeles. 2005. aastal autasustati Edvin Nugist Riigivapi viienda klassi teenetemärgiga.

Jaan Kuht